

Elias — Numero Diez

Jeff Pippenger

2023-10-13

1856

Ang kalihokang Millerite girepresentahan diha sa Isaias kapitulo 7 pinaagi sa usa ka propesiya nga may kan-uman ug lima ka tuig, nga nagsugod sa 742 BC. Kining kan-uman ug lima ka tuig nga nahitabo sa kasaysayan ni Isaias nagarepresentar sa kan-uman ug lima ka tuig sukad sa 1798 hangtod sa 1863. Ang Alpha ug Omega magapakita sa kanunay sa katapusan, uban sa sinugdanan. Ang propesiya sa kan-uman ug lima ka tuig nagaila sa tunglo sa pito ka panahon batok sa amihanang gingharian ug sa habagatang gingharian sa Israel. Ang nahaunang pito ka panahon batok sa amihanang gingharian nagsugod sa 723 BC, napulog-siyam ka tuig human gipadayag ni Isaias ang panagna kang Haring Ahaz. Ang ulahing pito ka panahon batok sa habagatang gingharian nagsugod sa katapusan sa kan-uman ug lima ka tuig sa 677 BC.

Ang unang tunglo sa pito ka mga panahon batok kang Ephraim natapos niadtong 1798, nga mao ang panahon sa katapusan sa dihang ang panan-awon sa Suba sa Ulai sa mga kapitulo otso ug nuebe sa Daniel gibuksan. Sa matagnaong paagi, kini nagtimaan sa pag-abot sa mensahe sa unang manulonda ug sa matagnaong pagsugod sa kalihokang Millerite. Ang katapusang tunglo sa pito ka mga panahon batok kang Juda natapos niadtong 1844, nga mao ang pag-abot sa mensahe sa ikatulong manulonda. Napulog-siyam ka tuig sa ulahi, niadtong 1863, ang kan-uman ug lima ka mga tuig nga gihulagway sa sinugdanan sa tagna nagtimaan sa katapusan sa kalihokang Millerite, ug sa sinugdanan sa iglesiang Laodicean nga Seventh-day Adventist. Pito ka tuig sa wala pa ang 1863, niadtong 1856, si James White nagsugod sa pag-ila nga ang kalihokang Millerite mihunong na sa pagkahimong iglesia sa Philadelphia ug nahimo nang iglesia sa Laodicea. Ang iyang apo nga lalaki, sa dihang nagsulat sa biyograpiya ni Ellen White, nagsulat mahitungod sa kasaysayan sa 1856, ug sa mensahe sa Laodicea.

“Ang Mensahe ngadto sa mga taga-Laodicea”

Ang mga Adventista nga nagabantay sa Igpapahulay mikuha sa baruganan nga ang mga mensahe ngadto sa pito ka mga iglesia diha sa Pinadayag 2 ug 3 naghulagway sa kasinatian sa Cristohanong iglesia latas sa mga siglo. Ilang gikonklusyon nga ang mensahe ngadto sa iglesia sa Laodicea magamit niadtong ilang gitawag karon nga mga pormal lamang nga Adventista, kadtong wala modawat sa Igpapahulay sa ikapitong adlaw. Diha sa usa ka mubo nga editoryal sa Review sa Oktubre 9, si James White mipasaka ug pipila ka mga pangutana nga makapamalandong, nga iyang gipaila pinaagi sa pag-ingon:

“Ang pangutana nagsugod na pag-usab sa paglitaw, ‘Magbalantay, Unsa na man ang kahimtang sa gabii?’ Sa pagkakaron adunay luna lamang alang sa pipila ka mga pangutana, nga gipangutana aron ipunting ang pagtagad sa hilisgutan nga ilang gikalabtan. Ang hingpit nga tubag, among gisaligan, sa dili madugay igahatag.—Review and Herald, Okt. 9, 1856.

“Sa napulo ug usa ka mga pangutana nga iyang gipangutana, ang ikaunom mao ang tukmang nagtutok sa mga taga-Laodicea.

“6. Dili ba ang kahimtang sa mga taga-Laodicea (malig-onay, ug dili bugnaw ni init) tukmang naghulagway sa kahimtang sa pundok niadtong nag-angkon sa mensahe sa ikatulong manulonda?—Ibid.

“Ang kataposang pangutana maoy nagbutyag sa butang sa dayag:

“11. Kon mao kini ang atong kahimtang ingon nga usa ka katawhan, aduna ba kitay tinuod nga mga katarungan sa paglaum alang sa pabor sa Dios gawas kon pamtarian nato ang ‘tambag’ sa Tinuod nga Saksi? Gitambagan ko ikaw sa pagpalit gikan kanako ug bulawan nga sinulayan sa kalayo, aron ikaw mahimong dato; ug maputing bisti, aron ikaw mabistihan, ug aron ang kaulaw sa imong kahubo dili makita; ug dihuhi ang imong mga mata ug tambal-sa-mata, aron ikaw makakita. Ang tanan nga akong gihigugma, akong badlongon ug kastigohon: busa magmainiton ka, ug paghinulsol. Ania karon, nagatindog ako sa pultahan, ug nagatuktok: kon adunay tawo nga makadungog sa akong tingog, ug moabli sa pultahan, mosulod ako kaniya, ug mokaon uban kaniya, ug siya uban kanako. Kaniya nga modaug ihatag ko ang paglingkod uban kanako sa akong trono, maingon nga ako usab midaog, ug naglingkod uban sa akong Amahan sa iyang trono. Pinadayag 3:18–21.—Ibid.

“Dayag nga ang kamatuoran mahitungod sa maong butang nagsugod pa lamang sa paglamdag sa hunahuna ni James White. Ang misunod nga isyu sa Review nagdala ug usa ka pito ka kolum nga pagpasundayag bahin sa pito ka mga iglesia, ubos niana nga ulohan. Sa iyang pangbukas nga mga pulong iyang gipahayag:

“Kinahanglan nga mouyon kita sa pipila ka mga modernong tighubad nga kining pito ka mga iglesia kinahanglan sabton ingon nga nagrepresentar sa pito ka mga kahimtang sa Cristohanong iglesia, sa pito ka mga yugto sa panahon, nga naglangkob sa tibuok gilapdon sa bug-os nga kapanahonan sa Cristohanon.—Ibid., Okt. 16, 1856.

“Unya iyang gikuha ang tagna, nga gitagad ang matag iglesia sa tagsatagsa. Sa pag-abot sa ikapito, ang Laodicea, iyang gipahayag:

Pagkaubos gayod alang kanato ingon nga usa ka katawhan kining masulob-ong paghulagway niining iglesiaha. Ug dili ba kining makalilisang nga paghulagway mao ang labing hingpit nga hulagway sa atong kasamtangang kahimtang? Mao gayod; ug walay kapuslanan ang pagsulay sa paglikay sa gahum niining masusi nga pagpamatuod ngadto sa iglesia sa Laodicea. Tabangan unta kita sa Ginoo sa pagdawat niini, ug sa pagpahimulos pinaagi niini.—Ibid.

“Human nga iyang gitugyan ang duha ka kolum ngadto sa iglesia sa Laodicea, ang iyang panapos nga mga pulong mihimo ug usa ka kusganong hangyo:

“Minahal nga mga igsoon, kinahanglan nga mabuntog nato ang kalibotan, ang unod, ug ang yawa, kay kon dili, wala kitay bahin sa gingharian sa Dios.... Kupti dayon kining buluhatona, ug pinaagi sa pagtoo angkona ang mapuanguron nga mga saad ngadto sa mahinulsulong Laodiceanhon. Tindog kamo sa ngalan sa Ginoo, ug pasidlaka ang inyong kahayag alang sa himaya sa Iyang bulahan nga ngalan.—Ibid.

“Makapaukaw kaayo ang tubag gikan sa kapatagan. Nagsulat si G. W. Holt gikan sa Ohio niadtong Oktubre 20:

“Oo, nagatuo ako nga kita nga anaa sa ikatulong mensahe uban sa mga sugo sa Dios ug sa pagtoo ni Jesus mao ang iglesia nga gitumong niining pinulongan; ug dili kita mahimong sayo ra kaayo sa pagpangayo sa bulawang sinulayan ug puting bisti, ug tambal sa mga mata, aron kita makakita.—Ibid., Nob. 6, 1856.

“Gikan sa Amihanan-Sidlakan may usa ka bag-ong tingog nga nadungog bahin niini nga hilisgutan, kadto ni Stephen N. Haskell, sa Princeton, Massachusetts. Ingon nga usa ka Adventista nga nagbantay sa unang adlaw, misugod siya sa pagwali sa edad nga 20; karon tulo ka tuig ang milabay anaa na siya sa mensahe sa ikatulong manulonda. Usa ka masinabtanon ug halapad nga estudyante sa Biblia, human niya makita ang mubo nga pasiunang editorial ni White nga nagpaila sa pangutana mahitungod sa pito ka mga iglesia, mipili siya sa pagsulat ug halapad nga sinulat alang sa Review:”

“Ang hilisgutan nga gipasabot nahimong usa ka butang nga dakog interes kanako sulod sa pipila na ka bulan nga nangagi.... Sulod sa pila ka panahon gidala ako sa pagtuo nga ang mensahe ngadto sa mga Laodicean para kanato; sa ato pa, alang niadtong nagatoo sa mensahe sa ikatulong manulonda, tungod sa daghang mga katarongan nga giisip ko nga maayohon. Isulti ko ang duha.—Ibid.

“Gibuhat niya kini, nga gigugol ang duha ka kolum alang sa iyang mga konklusyon. Sa iyang pagtapos siya mipahayag:

“Ang usa ka teoriya sa mensahe sa ikatulong manulonda dili gayod, dili gayod, makaluwas kanato, kon wala ang bisti sa kasal, nga mao ang pagkamatarong sa mga santos. Kinahanglan nga himoon nato nga hingpit ang pagkabalaan diha sa kahadlok sa Ginoo.—Ibid.

“Samtang gipadayon ni James White ang iyang mga editorial bahin sa mensahe ngadto sa iglesya sa Laodicea, ang mga konsepto nga gibasa na karon sa mga Adventista nga nagabantay sa Igpapahulay diha sa Review makapakurat; apan sa mabinantayon ug inampoong pagpamalandong, nakita nga kini maangay kanila. Ang mga surat ngadto sa editor nagpakita ug halapad nga pag-uyon ug nagpaila nga ang usa ka pagpukaw nagapadayon na. Nga ang makapukaw nga mensahe dili resulta sa kasamok sa pagbati, gipamatud-an sa unang artikulo sa Testimony No. 3, nga gipatik niadtong Abril, 1857, nga may ulohan nga Be Zealous and Repent. Nagaabli kini pinaagi sa mga pulong, “Gipakita kanako sa Ginoo pinaagi sa panan-awon ang pipila ka mga butang mahitungod sa iglesya sa iyang kasamtangang mainitonngamugnaw nga kahimtang, nga akong isugilon kaninyo.”—1T, p. 141. Dinhi gipresentar ni Ellen White ang gipakita kaniya mahitungod sa mga pag-atake ni Satanas batok sa iglesya pinaagi sa yutan-ong kauswagan ug mga katigayonan.” Arthur White, Ellen G. White: The Early Years, volume 1, 342–344.

Ang kalihukang Millerite nagsugod sa tagna ingon nga iglesya sa Filadelfia, ug niadtong 1856 nahimo kini nga iglesya sa Laodicea. Pito ka tuig ang milabay natapos ang maong kalihukan, ug ang iglesya nga Seventh-day Adventist nagsugod ingon nga iglesya sa Laodicea ug magapabilin nga ingon niana hangtod nga igaluwa kini gikan sa baba sa Ginoo. Ang kalihukan sa usa ka gatus

ug kap-atan ug upat ka libo migula gikan sa panon sa iglesya sa Laodicea, maingon nga ang kalihukang Millerite migula gikan sa panon sa iglesya sa Sardis. Ang kalihukan sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo nagakatakdo sa kalihukang Millerite tungod kay ang unang kalihukan nausab gikan sa Filadelfia ngadto sa Laodicea ug ang ulahing kalihukan nausab gikan sa Laodicea ngadto sa Filadelfia. Ang punto sa pagbalhin gikan sa Filadelfia ngadto sa Laodicea diha sa kasaysayan sa Millerite tin-awng gitimaan nga 1856, busa ang punto sa pagbalhin kinahanglan usab nga timaanan diha sa ulahing kalihukan, kay ang Dios dili gayud mausab. Ang punto sa pagbalhin gipaila diha sa Pinadayag onse pinaagi sa duha ka manalagna nga gipamatay sa kadalanan.

Ug sa diha nga mahuman na nila ang ilang pagpamatuod, ang mananap nga motungas gikan sa bung-aw nga walay kinutoban makiggubat batok kanila, ug magmadaugon batok kanila, ug mopatay kanila. Ug ang ilang mga patayng lawas magahigda sa dalan sa dakong siyudad, nga sa espirituwal gitawag ug Sodoma ug Ehipto, diin usab ang atong Ginoo gilansang sa krus. Pinadayag 11:7, 8.

Ang kataposang lihok mamatay, unya motindog ug pagkahuman banhawon ingon nga bandila. Sa pagbuhat niana kini mouyon sa sungay nga Republikano. Ang sungay nga Republikano nagaporma ug larawan sa mananap, ug ang mananap nga iyang gipormahan ug larawan gihisgutan diha sa Pinadayag 17, ug kana nga mananap giila ingon nga ikalimang ulo nga midawat ug makamatay nga samad, nga banhawon ingon nga ikawalong ulo. Kini banhawon ingon nga ikawalo nga gikan sa pito.

Ug ang mapintas nga mananap nga kaniadto anaa, ug karon wala na, siya gayud ang ikawalo, ug gikan sa pito, ug moadto ngadto sa pagkalaglag. Pinadayag 17:11.

Ang Republikano nga sungay maghimo ug larawan nianang mananapa, ug busa kini pagapatyon ug unya pagabanhawon. Sa dihang kini nabanhaw na, kini mao ang ikawalong ulo nga gikan sa pito ka nangaging mga ulo. Ang Protestante nga sungay, nagasakay ibabaw sa mao rang mananap nga gikan sa yuta ingon sa Republikano nga sungay ug kinahanglan nga magbaton sa mao rang mga dinamikang matagnaon. Ang pagbalhin gikan sa Philadelphia ngadto sa Laodicea sa kalihokang Millerite nagapaunanghulagway sa pagbalhin gikan sa Laodicea ngadto sa Philadelphia sa ulahing kalihokan.

Sa dihang ang katapusang kalihukan nakadawat sa makamatay nga samad niadtong Hulyo 18, 2020, kini namatay ingon nga Laodicea. Sa dihang, sumala sa gihulagway diha sa Pinadayag onse, kini miagi ngadto sa Philadelphia, kini magrepresentar sa ikawalong iglesya, nga mao ang usa sa pito. Ang kamatayon sa tuig 2020 gipahaluna sa Republikano nga sungay, kay sukad sa panahon sa katapusan niadtong 1989, dihay unom ka mga presidente. Ang ikaunom nga presidente nakadawat ug makamatay nga samad, nga mamaayo sa 2024. Kana nga ulo mamahimong ikawalong ulo sa Tinipong Bansa sukad sa panahon sa katapusan niadtong 1989, ug kini mahimong usa sa pito. Ang duha ka mga sungay mao ang ikaunom nga nahimong ikawalo. Kini nga kamatuoran dakong bahin sa mensahe sa Pinadayag ni Jesu-Cristo nga gibuksan pag-usab sa dili pa ang pagtapos sa panahon sa pagsulay.

Tungod niini, mahinungdanon nga masabtan sa tin-aw ang kasaysayan sa mga Millerite nga naghulagway sa atong kasamtangang kasaysayan. Gipamatud-an ni Sister White ang pag-aplikar ni James White sa Laodicea ngadto sa kalihukan niadtong 1856, busa kini dili usa ka pag-aplikar nga nakuha lamang pinaagi sa lohika sa tawo. Pito ka tuig sa wala pa ang Iglesia Adventista del Septimo Dia nalog-on sa legal nga paagi nga nadugtong sa sungay nga Republikano, kini giila na pinaagi sa inspirasyon ingon nga iglesia sa Laodicea. Nagpasabot kini nga wala gayud bisan usa ka adlaw sa kasaysayan sa Iglesia Adventista del Septimo Dia nga kini nahimong lahi sa pagkahubo, pagkakabos, pagkabuta, pagkakaalot, ug pagkakaguol. Kining matuohong kamatuoran sa tagna maoy naghatag sa konteksto ug katarungan alang sa pag-ila sa upat ka nagakagrabeng mga dulumtanan sa Ezekiel kapitulo otso ingon nga upat ka mga henerasyon sa Adventismo.

Sa diha nga ang kasaysayan sa mga Millerita pagaduolon gikan sa estruktura sa kan-uman ug lima ka tuig sa Isaias pito, kinahanglan ilhon nga ang tagna sa pito ka mga panahon mao ang profetikong payong nga naglangkob sa tibuok kasaysayan sa kalihokan sa mga Millerita. Niadtong 1856, ang mensahe ngadto sa iglesia sa Laodicea nahimong kamatuoran alang niining panahona alang sa Millerite nga Adventismo. Ang usa nga nagpresentar sa mensahe sa Laodicea dili si James ni si Ellen White, kondili ang Matinumanon ug Tinuod nga Saksi.

Ug ngadto sa manulunda sa iglesia sa mga taga-Laodicea isulat mo; Kini nga mga butang nagaingon ang Amen, ang matinumanon ug tinuod nga saksi, ang sinugdanan sa binuhat sa Dios; Nahibalo ako sa imong mga buhat, nga ikaw dili bugnaw ni init man: buot ko unta nga ikaw bugnaw o init. Busa tungod kay ikaw mahumok, ug dili bugnaw ni init man, isuka ko ikaw gikan sa akong baba. Kay nagaingon ikaw, Ako dato, ug napanag-iya sa daghang bahandi, ug walay ako'y kinahanglan; ug wala ka masayod nga ikaw alaot, ug makalolooy, ug kabus, ug buta, ug hubo: Ginatambagan ko ikaw sa pagpalit gikan kanako ug bulawan nga sinulayan sa kalayo, aron ikaw madato; ug maputing bisti, aron ikaw mabistihan, ug aron dili makita ang kaulawan sa imong pagkahubo; ug haplasi ang imong mga mata ug tambal sa mata, aron ikaw makakita. Ang tanan nga akong gihigugma, akong badlongon ug silotan: busa magmakugi ka, ug maghinulsol. Ania karon, nagatindog ako sa pultahan, ug nagapanuktok: kon adunay tawo nga makadungog sa akong tingog, ug moabli sa pultahan, mosulod ako kaniya, ug makigsalo ako kaniya, ug siya uban kanako. Kaniya nga makadaug igahatag ko ang paglingkod uban kanako sa akong trono, maingon nga ako usab nakadaug, ug milingkod uban sa akong Amahan sa iyang trono. Ang adunay igdulungog, pamatia niya ang ginaingon sa Espiritu ngadto sa mga iglesia. Pinadayag 3:14–22.

Ang Tinuod nga Saksi nagpaila nga kon bisan kinsa nga tawo “maminaw” sa Iyang tingog, mosulod Siya ug “mangaon uban kaniya.” Kon ang Laodicea moabli sa pultahan, si Cristo mosulod ug mangaon uban kanila. Kon tugotan si Cristo sa pagsulod, magadala Siya ug usa ka mensahe, kay ang simbolismo sa pagkaon nagrepresentar sa pagdawat sa usa ka mensahe. Ang mensahe mahimong ihulagway sa kinatibuk-an ingon nga yano nga mensahe sa Laodicea, apan kana usa ka mabaw nga pagtan-aw sa girepresentahan sa mensaheng Iyang gitanyag. Niadtong 1856, si Hiram Edson mipahigayon ug usa ka sunod-sunod nga walo ka mga artikulo nga naglangkob sa propetikong kasayoran nga nagpalapad sa pagsabot sa labing unang “tagna sa panahon” nga ang mga manulunda sa Dios maoy nangulo kang William Miller sa pag-ila ug pagpahibalo. Niadtong

walo ka mga artikulo, husto nga giila ni Edson ang kan-uman ug lima ka tuig sa Isaias pito.

Ang sinugdanan sa buhat ni Miller mao ang pagkadiskobre sa pito ka mga panahon, ug pito ka tuig sa wala pa matapos ang kalihokan nga ginganlan sumala sa iyang pag-alagad, usa ka mas lawom nga pagpadayag nianang mao ra gihapong tagna gitanyag ngadto sa Millerite Adventism. Kini gitanyag sa mao rang tuig nga sila giila pinaagi sa inspirasyon ingon nga mga Laodiceanhon. Sa pagkatag-anon, duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka adlaw sa ulahi niadtong 1863, ang unang pagkadiskobre ni Miller sa tagnaong panahon gisalikway. Ang mensahe sa Laodicea alang sa kalihokang Advent miabot niadtong 1856, ug ang Ginoo mituktok sa pultahan sa walo ka higayon, pinaagi sa walo ka mga artikulo, aron tan-awon kon Siya makasulod ba. Sa pagtapos sa kalihokan, ang Matinuoron nga Saksi nangandoy nga makigsalo sa panihapon uban sa Iyang katawhan pinaagi sa pagkaon sa labing unang mensahe sa panahon gikan sa sinugdanan sa kalihokan. Ang Iyang katawhan midumili sa pagkaon, ug pito ka tuig, o duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka tagnaong mga adlaw sa ulahi, ang Iyang katawhan nagsira sa pultahan nga giablihan pinaagi sa yawi ni David nga gibutang sa kamot ni William Miller. Mibalik sila sa usa ka karaang Samaritanhong manalagna nga mipakaon kanila sa usa ka bakak, nga nagtimri sa ilang kapalaran nga mamatay taliwala sa usa ka asno ug usa ka leon.

Niadtong 1856, ang sungay nga Protestante diha sa krisis sa walog sa panan-awon, kay diin walay panan-awon, ang katawhan mangahanaw. Niadtong 1856, ang sungay nga Republikano anaa usab sa usa ka krisis.

Ang 1856 nagtimaan sa pagpadayon sa mabangis nga panagbangi nga nailhan nga Bleeding Kansas, ang Gubat sa Utlanan sa Kansas-Missouri. Ang pakigbisog mahitungod kon mosulod ba ang Kansas sa Union isip usa ka gawasnong estado o usa ka estadong may pagkaulipon. Ang panagbangi naglakip sa mapintas nga mga panagsangka tali sa mga lumulupyo nga pabor sa pagkaulipon ug sa mga lumulupyo nga supak sa pagkaulipon.

Niadtong Mayo 22, 1856, nahitabo usab ang usa ka bangis nga insidente sulod sa hawanan sa Senado sa Tinipong Bansa sa Estados Unidos, sa dihang si Kongresista Preston Brooks, usa ka tigpasiugda sa pagkaulipon gikan sa South Carolina, mapintas nga giatake si Senador Charles Sumner sa Massachusetts pinaagi sa iyang baston. Si Sumner nakahatag ug usa ka pakigpulong batok sa pagkaulipon nga adunay ulohang The Crime Against Kansas, nga nakapasakit pag-ayo kang Brooks. Ang maong insidente sa pagbunal pinaagi sa baston nagpasiugda sa nagkadakong tensiyon tali sa Amihanan ug Habagatan mahitungod sa isyu sa pagkaulipon.

Niadtong 1856, gitukod ang Partidong Republikano isip tubag sa kagubot sa politika nga gipahinabo sa Kansas-Nebraska Act, nga gipasar niadtong 1854, nga misangpot sa nagkadakong pagsupak batok sa pagpalapad sa pagkaulipon ngadto sa bag-ong mga teritoryo. Ang unang nasudnong kombensiyon sa maong partido gihimo sa Philadelphia, ug si John C. Fremont gipili isip ilang unang kandidato sa pagkapresidente alang sa eleksiyon niadtong 1856.

Ang Balaod sa Kansas-Nebraska nag-organisa sa mga teritoryo sa Kansas ug Nebraska ug nagtugot sa mga lumulupyo nianang mga teritoryoha sa paghukom kon tugotan ba nila ang pagkaulipon sulod sa ilang mga utlanan. Kini nga konsepto, nga nailhan ingong “popular sovereignty,” sa

tinuod maoy mipapas sa Missouri Compromise of 1820, nga nagdili sa pagkaulipon sa amihanan sa 36°30' parallel sa Louisiana Territory. Ang maong balaod adunay halalom nga epekto sa isyu sa pagkaulipon sa mga teritoryo. Gisubli niini ang pagkabikil sa mga rehiyon tungod kay giablihan niini ang posibilidad nga ang pagkaulipon makapalapad ngadto sa mga dapit nga kaniadto giisip nga gawasnon nga yuta, sama sa Kansas. Ang pagkapasar sa Kansas-Nebraska Act mitultol sa pagdagsa sa mga lumulupyo nga pabor sa pagkaulipon ug mga lumulupyo nga batok sa pagkaulipon ngadto sa Kansas Territory, nga ang matag usa naglaom nga makaimpluwensiya sa sangpotanan sa boto sa popular sovereignty. Kining panag-indigay alang sa pagkontrolar sa teritoryo mitultol sa mapintas nga mga panagsangka ug sa usa ka yugto sa pagkawalay-kasubayan nga nailhan ingong Bleeding Kansas niadtong 1856.

Ang pampangulohang eleksiyon sa 1856 usa ka mahinungdanong hitabo sa politika. Kini naglangkob sa tulo-ka-bahin nga lumba tali ni Demokratang James Buchanan, Republikano nga si John C. Fremont, ug kanhing Presidente nga si Millard Fillmore sa American Party. Si James Buchanan midaog sa eleksiyon ug nahimong ika-15 nga Presidente sa Tinipong Bansa sa Amerika.

Ang pagkapresidente ni James Buchanan ilabina nailhan tungod sa iyang kapakyasan sa epektibong pagsulbad sa nagkadakong mga tensiyon ug pagkabahinbahin tali sa Amihanan ug sa Habagatan, nga sa kataposan miresulta sa pagsugod sa Gubat Sibil sa Amerika sa dili madugay human siya mibiya sa katungdanan. Ang iyang pagkapresidente sagad giisip nga usa sa labing dili malampusong mga pagkapresidente sa kasaysayan sa Amerika, tungod niining dagkong mga kapakyasan sa pagpangulo ug sa pagdumala sa krisis.

Ang bantugang Dred Scott Decision niadtong 1857 nagpahayag nga ang mga ulipon, bisan pa man kon inulipon o gawasnon, dili mga lungsoranon ug dili makapasaka ug kaso sa mga pederal nga hukmanan. Gipahayag usab niini nga ang Kongreso dili makapugong sa pagkaulipon sulod sa mga teritoryo sa United States. Si Democrat Buchanan sa dayag miduyog sa pabor-sa-pagkaulipon nga Dred Scott Decision.

Dili lamang nga ang pabor sa pagkaulipon nga baruganan sa Demokratang si Buchanan mitugot nga mosamot ang tensiyon hangtod misangpot sa Gubat Sibil, kondili ang iyang kawalay-kapasidad sa pagdumala sa ekonomiya sa nasod maoy hinungdan usab sa Panic of 1857, nga usa sa labing daku nga pag-us-os sa ekonomiya sa kasaysayan sa Amerika sa wala pa ang Great Depression. Ang Panic of 1857 misangpot sa usa ka grabeng depresyon sa ekonomiya nga milungtad sulod sa pipila ka tuig. Nanirado ang mga negosyo ug mga bangko, misaka ang kawalay-trabaho, ug miubos ang merkado sa mga sapi.

Panahon sa pagkapresidente ni Buchanan, ang mga estado sa Habagatan nagsugod sa ilang proseso sa pagbulag gikan sa Union, ug sila mibulag isip tubag sa pagkapili sa Republikano nga si Abraham Lincoln niadtong 1860. Si Buchanan mikuha ug pasibo nga pamaagi sa krisis sa pagbulag, nga nangatarongan nga ang pederal nga kagamhanan kulang sa awtoridad sa pinugos nga pagpugong sa pagbulag. Kining kakulang sa malig-ong lihok nagtugot sa kalihokan sa pagbulag nga makabaton ug kusog. Ang iyang kakulang sa lig-ong pagpangulo ug ang iyang pagduhaduha sa pagkuha ug malig-ong lihok aron atubangon ang krisis sa pagbulag nakatampo sa

pagsabot sa Habagatan nga kini makahimo sa pagbiya sa Union nga dili moatubang ug militar nga pagsupak.

Niadlong 1860, napili si Abraham Lincoln, ang unang Republikano nga presidente. Niadtong Enero 1, 1863, gipirmahan ug gipagula ni Presidente Lincoln ang kataposang Emancipation Proclamation, nga nagpahayag nga ang tanang naulipon nga katawhan sa teritoryong gigunitan sa Confederate pagabuhian. Kining sugo sa ehekutibo adunay dakong epekto sa Gubat Sibil tungod kay gihimo niini ang panagbangi nga dili lamang alang sa pagpreserbar sa Union, kondili usab alang sa pagwagtang sa pagkaulipon. Ang Emancipation Proclamation wala dihadiha makagawas sa tanang mga naulipon. Kini mitumong sa piho ngadto sa teritoryong gigunitan sa Confederate, diin ang Union adunay limitado nga kagamhanan. Samtang misulong ang mga pwersa sa Union ug nakabaton og kontrol sa teritoryo sa Confederate, gipatuman ang proklamasyon, ug ang mga naulipon sa maong mga dapit gibuhian. Ang Emancipation Proclamation maoy usa ka mahinungdanong lakang paingon sa kataposang pagwagtang sa pagkaulipon sa Estados Unidos ug nag-andam sa dalan alang sa pagpasa sa Ikatresi nga Amendamento sa Konstitusyon sa U.S., nga gipasa ug gipalig-on niadtong Disyembre 6, 1865.

Ang sungay nga Republikano sukad sa dekada 1850 anaa sa krisis sa isyu sa pagkaulipon. Duha ka nag-unang pagkabahin sa nasod ang girepresentahan sa duha ka nag-unang matang sa hunahuna sa politika. Usa ka proseso sa pagkabahin nagsugod niadtong 1856 samtang ang mga grupong batok ug pabor sa pagkaulipon mibalhin ngadto sa teritoryo sa Kansas sa pagsulay sa pagpalig-on sa ilang mga panglantaw mahitungod sa pagkaulipon, sa mao gayud nga panahon nga ang Philadelphia ginabulag gikan sa Laodicea. Ang mga Demokratiko pabor sa pagkaulipon ug ang mga Republikano batok sa pagkaulipon.

Niadlong 1856, ang Bleeding Kansas nagrepresentar sa usa ka mikrokosmo sa umaabot nga gubat. Niadtong maong tuiga usa ka Demokratang pabor sa pagkaulipon ang napili isip pangulo sa Republikano nga sungay, ug ang iyang walay-kapulos nga pagpangulo nahimong simbolo sa usa ka walay-kapulos nga pagkapresidente, hangtod niining ulahing kataposang mga adlaw. Siya miuna sa unang Republikano nga presidente nga napugos sa paghinlo sa kalapasan nga gibilin sa pagkapresidente ni Buchanan.

Pagka 1863, ang Republikano nga sungay mihimo sa labing mahinungdanong ehekutibong mando sa kasaysayan sa mapintas nga mananap sa yuta sa Pinadayag trese. Ang maong ehekutibong mando nagtumong sa pagkaulipon. Usa ka parapo sa proklamasyon nagaingon: “Nga sa unang adlaw sa Enero, sa tuig sa atong Ginoo usa ka libo walo ka gatus ug kan-uman ug tulo, ang tanang mga tawo nga gihuptan ingon nga mga ulipon sulod sa bisan unsang Estado o gitakdang bahin sa usa ka Estado, kansang katawhan niadto anaa sa pagrebelde batok sa Estados Unidos, mamaingon niana, sukad niana, ug sa walay kataposan nga gawasnon; ug ang Ehekutibong Gobyerno sa Estados Unidos, lakip ang awtoridad militar ug pandagat niini, moila ug magapadayon sa kagawasan sa maong mga tawo, ug dili mohimo og bisan unsang buhat o mga buhat aron pugngan ang maong mga tawo, o ang bisan kinsa kanila, sa bisan unsang mga paningkamot nga ilang himoon alang sa ilang tinuod nga kagawasan.” Bisan pa nga ang pagsulbad sa suliran sa pagkaulipon dili pa hingpit sa kasaysayan niadtong panahona, ang kinauyokan sa Konstitusyon

giila sa dihang misulat si Lincoln, “ang tanang mga tawo nga gihuptan ingon nga mga ulipon sulod sa bisan unsang estado ... mamaingon niana, sukad niana, ug sa walay kataposan nga gawasnon.”

Si Lincoln mobalik sa pundasyonal nga prinsipyo nga gipahayag diha sa Konstitusyon, nga nagaila nga “ang tanang tawo gibuhay nga managsama.” Si Lincoln mobalik sa mga pundasyonal nga kamatuoran sa mao rang panahon nga ang Protestante nga sungay nagsalikway sa iyang pundasyonal nga tagna, nga mao ang tagna sa pagkaulipon. Busa, sa gayod mao nga panahon nga ang Republikano nga sungay naghimo sa labing mahinungdanon niyang “executive order” sa kasaysayan maylabot sa pagkaulipon, ang Protestante nga sungay naghimo sa labing mahinungdanon nga executive order sa iyang matagnaong kasaysayan maylabot sa tagna sa pagkaulipon, nga girepresentahan sa panumpa ug tunglo ni Moises. Ang Republikano nga sungay mipili sa pagbalik ngadto sa mga pundasyon, ang Protestante nga sungay mipili sa pagsalikway sa iyang pundasyon ug sa pagbalik niadtong mga butanga nga gitugon kaniya nga dili gayod niya pagabalikan.

Niadtong 1863, ang sungay sa Republikano nabahin ngadto sa duha ka kampo, maingon nga ang gingharian sa karaang Israel nabahin sa panahon nila Jeroboam ug Rehoboam. Niadtong 1863, ang sungay Protestante nahimong legal nga nalangkit sa sungay sa Republikano, sumala sa gilarawan sa duha ka halaran ni Jeroboam sa Bethel ug Dan. Ang duha ka sungay nagalihok sa kasaysayan nga magkaagapay sa usag usa, ug ang kasaysayan sa 1863 ilabina nagrepresentar sa kasaysayan sa katapusang mga adlaw.

Ang kasaysayan sa mga Millerite mausab diha sa kasaysayan sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo uban ang pipila ka mga propetikong pasidaan. Usa niana nga mga pasidaan mao nga ang gitumong nga mga tigpaminaw sa kasaysayan sa mga Millerite mao una kadtong anaa sa gawas sa kalihukan, ug human niana ang kalihukan mismo. Diha sa kalihukan sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo, ang duha ka mga tingog sa Pinadayag dieciocho nag-ila sa duha ka gitumong nga mga tigpaminaw, apan kining mga gitumong baliktad sa kasaysayan sa mga Millerite. Ang unang gitumong mao ang katawhan sa Dios ug ang ikaduhang tingog mao ang laing panon sa Dios, nga anaa pa sa Babilonia.

Usa pa ka profetikong pasidaan mao nga bisan pa man nga ang duruha ka kasaysayan molabang gikan sa usa ka iglesia ngadto sa lain, ang mga Millerite mibalhin gikan sa Philadelphia ngadto sa Laodicea, ug ang gamhanang kalihokan sa ikatulong manulonda mabalhin gikan sa Laodicea ngadto sa Philadelphia. Kini nagpakita nga ang mga Millerite miadto gikan sa ikaunom ngadto sa ikapitong iglesia ug ang usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo moadto gikan sa ikapitong iglesia ngadto sa ikawalong iglesia, nga iya sa pito.

Ang sungay nga Republikano nagsugod sa iyang lihok gikan sa usa ka nasod nga pabor sa pagkaulipon ngadto sa usa ka nasod nga supak sa pagkaulipon sa kasaysayan nga naglibot sa 1863. Ang krisis niana nga kasaysayan nagtukod ug duha ka partidong politikal nga mao gihapon ang mao rang mga magkabangi niining “kataposang mga adlaw.” Maingon nga ang unang Republikano nga presidente gikan nianang kasaysayana gipatay sulod lamang sa pipila ka adlaw human matapos ang gubat, ang kataposang Republikano nga presidente simbolikong gipatay ug gibiyaan sa dalan

ingon nga patay samtang ang kalibotan nagmaya. Gipatay siya, dili lamang sulod sa pipila ka adlaw human matapos ang Gubat Sibil, kondili sa wala pa magsugod ang kataposang gubat sibil.

Ang unang Republikano nga presidente giunhan sa labing walay kaepektibo nga presidente sa kasaysayan sa Amerika, ug ang kataposang Republikano nga presidente pagauunhan usab sa mao rang kahimtanga. Ang kawalay kaepektibo sa Demokratikong presidente nga nag-una sa unang Republikano nga presidente maoy nakaaghat sa krisis nga mitubo ngadto sa gubat sibil, ug ang mao rang kawalay kaepektibo nahitabo karon. Ang Demokratikong presidente nga nag-una sa kataposang Republikano nga presidente nagdumala sa ekonomiya sa ingon nga paagi nga kini mipahinabo sa labing dako nga pagkahugno sa ekonomiya sa kasaysayan sa Amerika hangtod niadtong panahona. Ang duha ka sungay nagdagan nga magkaparalelo paingon sa balaod sa Domingo. Niadtong 1863, nagsugod ang unang kaliwatan sa duruha ka sungay, ug alang sa duruha ka sungay, ang ikaupat ug kataposang kaliwatan moatubang sa sidlakan, ug moyukbo ngadto sa adlaw.

Ang mensahe ni Elias sa kanunay giubanan sa mga paghukom sa Dios nga nagpamatuod sa mensahe sa pasidaan. Ang katilingban sa kalibotan karon nagkinabuhi sama sa mga tawo sa wala pa ang lunop. Sila nagakaon, nagainom, ug nagpaabot nga ang mga teknolohikanhong higante sa globalismo maoy mosulbad sa bisan unsang suliran nga mahimong motungha. Ang Pulong sa Dios nagapaila nga ang kalibotan karon anaa na sa ngilit sa usa ka hilabihan kadakong krisis.

“‘Unsa na ba ang kahimtang sa kagabhion?’ Nakaila ba ako sa kahulogan niining mga mensahe? Nasabtan ba nako ang dapit nga ilang giokupar sa panapos nga buluhaton sa dakong pamaagi sa pag-ayo? Suod ba ang akong kahibalo sa ‘siguradong pulong sa pagpanagna’ nga makita ko sa mga hitabo nga nagakahitabo sa akong palibot ang positibong ebidensiya nga ang umaabot nga Hari anaa na gayud sa pultahan? Gibati ba nako ang katungdanan nga anaa sa ibabaw nako, tungod sa kahayag nga gihatag sa Dios? Gigamit ba nako ang matag talento nga gitugyan kanako ingon nga iyang tinugyanan, diha sa maayong pagdumala nga paningkamot aron sa pagluwas sa mga nangahanaw? o malahutayon ba ako ug walay kahangawa, sa usa ka bahin nasagol sa daotang kalibotan, nga gigamit ang mga kapanguhaan ug abilidad nga gihatag sa Dios kanako, sa dakong bahin alang sa pagpatuyang sa kaugalingon, nga mas nagpakabana pa sa akong kaugalingong kahupayan ug kahamugaway kay sa pagpauswag sa iyang buluhaton? Pinaagi ba sa akong pagkinabuhi gipalig-on ko ang ‘kombiksyon nga nagkakusog sa kalibotan nga ang mga Seventh-day Adventists naghatag sa trompeta ug dili masaligan nga tingog, ug nagasunod sa dalan sa mga tawong kalibotanon’?”

“Among nadungog nato ang mga tunob sa tiil sa usa ka nagasingabot nga Dios aron silotan ang kalibotan tungod sa ilang kasal-anan. Ang katapusan sa panahon haduol na kaayo kanato. Ang mga lumulupyo sa kalibotan ginahikot na sa mga bugkos aron sunogon. Mahigot ba usab kamo uban sa mga sagbot? Nakasabot ba kamo nga matag tuig linibo ug linibo ug napulo ka pilo sa napulo ka libo ka mga kalag ang nangahanaw, nangamatay diha sa ilang mga sala? Ang mga hampak ug mga paghukom sa Dios nagabuhat na sa ilang buluhaton, ug ang mga kalag padulong sa kalaglagan tungod kay ang kahayag sa kamatuoran wala ipasidlak sa ilang dalan.” General Conference Daily Bulletin, Abril 1, 1897.

Sa gabii gitinguha ko ikaw sa akong kalag; oo, pinaagi sa akong espiritu sulod kanako mangita ako kanimo sa kaadlawon: kay sa diha nga anaa sa yuta ang imong mga paghukom, ang mga pumoluyo sa kalibotan makakat-on sa pagkamatarong. Isaias 26:9.